

Směrnice Rady 2008/71/ES
ze dne 12. prosince 1991,
o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů

RADA EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství, a zejména na článek 130s této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise [1],

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu [2],

s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru [3];

vzhledem k tomu, že v některých oblastech členských států stoupá obsah dusičnanů ve vodách a je již vysoký s ohledem na normy stanovené ve směrnici Rady 75/440/EHS ze dne 16. června 1975 o požadované jakosti povrchových vod určených v členských státech k odběru pitné vody [4], ve znění směrnice 79/869/EHS [5] a směrnice Rady 80/778/EHS [6] ze dne 15. července 1980 o jakosti vody určené k lidské spotřebě a pozměněné aktem o přistoupení z roku 1985;

vzhledem k tomu, že čtvrtý akční program Evropských hospodářských společenství pro životní prostředí [7] obsahuje záměr Komise vypracovat návrh směrnice o kontrole a snižování znečištění vod způsobovaného vyvážením nebo vypouštěním odpadů z chovu zvířat a nadměrným používáním hnojiv;

vzhledem k tomu, že se v reformě společné zemědělské politiky popsané v Zelené knize Komise pod názvem "Perspektivy společné zemědělské politiky" uvádí, že zatímco používání hnojiv obsahujících dusík a statkových hnojiv je pro zemědělství Společenství nezbytné, představuje nadměrné hnojení nebezpečí pro životní prostředí, a je proto zapotřebí přijmout společná opatření k řešení problémů vyplývajících z intenzivní živočišné výroby a v zemědělské politice musí být věnována větší pozornost oblasti životního prostředí;

vzhledem k tomu, že usnesení Rady ze dne 28. června 1988 o ochraně Severního moře a ostatních vod ve Společenství [8] vyzývá Komisi k předložení návrhů opatření na úrovni Společenství;

vzhledem k tomu, že znečištění vod Společenství z rozptýlených zdrojů je způsobováno hlavně dusičnany pocházejícími ze zemědělství;

vzhledem k tomu, že je proto nezbytné pro ochranu lidského zdraví, zdrojů obživy a vodních ekosystémů a pro zajištění jiného oprávněného užívání vod snížit přímé či nepřímé znečišťování vod dusičnany ze zemědělských zdrojů a zamezit dalšímu znečišťování; že je proto důležité učinit opatření pro skladování veškerých dusíkatých látek a pro jejich používání v půdě a také zvolit určité metody nakládání s půdou;

vzhledem k tomu, že z toho důvodu, že znečištění vod dusičnany v jednom členském státě může zasahovat vody v jiných členských státech, je nutné působení na úrovni Společenství v souladu s článkem 130r;

vzhledem k tomu, že podporou zásad správné zemědělské praxe mohou členské státy do budoucna zajistit určitou úroveň ochrany veškerých vod před znečišťováním;

vzhledem k tomu, že určité oblasti, které jsou odvodňovány do vod ohrožených znečištěním dusíkatými látkami, vyžadují zvláštní ochranu;

vzhledem k tomu, že je nezbytné, aby členské státy vymezily ohrožené oblasti, vypracovaly a prováděly akční programy zaměřené na snížení znečištění vod dusíkatými látkami v ohrožených oblastech;

vzhledem k tomu, že tyto akční programy mají zahrnovat opatření omezující používání všech hnojiv obsahujících dusíkaté látky, a zejména stanovit zvláštní omezení pro používání statkových hnojiv;

vzhledem k tomu, že k zajištění účinnosti těchto opatření je nezbytné monitorovat vody a k určení množství dusíkatých látek používat referenční metody stanovení;

vzhledem k tomu, že je známo, že s přihlédnutím k hydrogeologickým poměrům v některých členských státech povedou ochranná opatření ke zlepšení jakosti vod možná až po uplynutí mnoha let;

vzhledem k tomu, že by měl být zřízen výbor pro pomoc Komisi při provádění této směrnice a při jejím přizpůsobování vědeckému a technickému pokroku;

vzhledem k tomu, že členské státy jsou povinny vypracovávat zprávy o provádění této směrnice a předkládat je Komisi;

vzhledem k tomu, že Komise musí pravidelně předkládat zprávy o provádění této směrnice členskými státy,

PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Cílem této směrnice je:

- snížit znečištění vod způsobované dusičnany ze zemědělských zdrojů,

#NÁZEV?

Článek 2

Pro účely této směrnice se rozumí:

- a) "podzemními vodami" veškeré vody, které jsou pod zemským povrchem v pásmu nasycení a v přímém styku s půdou nebo půdním podložím;
- b) "sladkými vodami" vody vyskytující se v přírodním stavu s nepatrnou koncentrací solí, které jsou vhodné k odběru a úpravě na pitnou vodu;
- c) "dusíkatou látkou" jakákoli látka obsahující dusík s výjimkou plynného dusíku;
- d) "zvířaty" všechna zvířata chovaná k užitkovým nebo obchodním účelům;
- e) "hnojivem" jakákoli látka obsahující jednu nebo více dusíkatých složek, která je používána v půdách k podpoře růstu rostlin; tento pojem může zahrnovat i statkové hnojivo, odpad z chovu ryb a čistírenský kal;
- f) "umělým hnojivem" jakékoli průmyslově vyráběné hnojivo;
- g) "statkovým hnojivem" živočišné výkaly nebo směs z podestýlek a živočišných výkalů, včetně upravené formy;
- h) "rozšiřováním" přidávání látek do půdy, rozhazováním na povrch půdy, vstřikováním do půdy, zaváděním pod povrch půdy nebo mícháním s povrchovými půdními vrstvami;
- i) "eutrofizací" obohacení vody dusíkatými látkami, které způsobuje zrychlený růst řas a vyšších rostlin, a které vede k nežádoucímu porušení rovnováhy mezi organismy přítomnými ve vodě a jakostí vody;
- j) "znečištěním" přímé nebo nepřímé vnášení dusíkatých látek ze zemědělských zdrojů do vodního prostředí, které má za následek ohrožení lidského zdraví, poškození zdrojů obživy a vodních ekosystémů, škody na přírodních hodnotách nebo ohrožení jiného oprávněného používání vod;
- k) "ohroženou oblastí" území vymezené podle čl. 3 odst. 2.

Článek 3

1. Pokud nejsou přijata opatření podle článku 5, vymezí členské státy znečištěné vody a vody ohrožené znečištěním podle kritérií stanovených v příloze I.

2. Členské státy vymezí do dvou let od oznámení této směrnice jako ohrožené oblasti všechny známé půdní plochy na území svého státu, které jsou odvodňovány do vod vymezených v souladu s odstavcem 1 a které přispívají ke znečišťování. Členské státy oznámí toto první vymezení vod Komisi do šesti měsíců.

3. Jsou-li vody vymezené členským státem podle odstavce 1 zasahovány znečištěním z vod přitékajících přímo nebo nepřímo z jiného členského státu, mohou členské státy, jejichž vody jsou zasaženy, uvědomit o těchto skutečnostech další členské státy a Komisi.

Dotyčné členské státy spolupracují v případě potřeby s Komisí na zjištění příčin zmíněných zdrojů znečištění a na přijetí opatření pro ochranu zasažených vod s cílem zajistit soulad s touto směrnicí.

4. Členské státy přezkoumají a podle potřeby upraví nebo doplní seznam vymezených ohrožených oblastí nejméně každé čtyři roky, přičemž přihlednou ke změnám a skutečnostem, které při předchozím vymezení nebylo možné předvídat. Členské státy oznámí Komisi do šesti měsíců jakoukoli změnu nebo doplněk k seznamu vymezených oblastí.

5. Členské státy jsou zbaveny povinnosti vymezovat zvláštní ohrožené oblasti, jestliže připraví a provádějí na celém území svého státu akční programy podle článku 5 této směrnice.

Článek 4

1. S cílem zabezpečit pro všechny vody obecnou úroveň ochrany před znečištěním, členské státy do dvou let od oznámení této směrnice:

a) přijmou zásady správné zemědělské praxe, které budou zemědělci dobrovolně provádět a které budou obsahovat alespoň ustanovení uvedená v příloze II A,

b) připraví v případě potřeby programy, včetně školení a poskytování informací zemědělcům, s cílem podporovat uplatňování zásad správné zemědělské praxe.

2. Členské státy předloží Komisi podrobné podmínky přijatých zásad správné zemědělské praxe a Komise tyto informace zahrne do zprávy uvedené v článku 11. Na základě obdržených informací může Komise, pokud to uzná za nezbytné, předložit příslušné návrhy Radě.

Článek 5

1. Členské státy připraví pro vymezené ohrožené oblasti akční programy k dosažení cílů uvedených v článku 1 do dvou let po prvním vymezení těchto oblastí podle čl. 3 odst. 2 nebo do jednoho roku po každém novém vymezení podle čl. 3 odst. 4.

2. Akční program může být společný pro všechny ohrožené oblasti v rámci území členského státu nebo, pokud to členský stát považuje za vhodné, mohou být připraveny různé programy pro jednotlivé ohrožené oblasti nebo jejich části.

3. Akční programy vezmou v úvahu:

a) dostupné vědecké a technické údaje, zejména pokud jde o podíly dusíku ze zemědělských nebo z jiných zdrojů;

b) podmínky životního prostředí ve zmíněných oblastech dotyčných členských států.

4. Akční programy jsou zaváděny do čtyř let po jejich vypracování a obsahují následující závazná opatření:

a) opatření uvedená v příloze III;

b) opatření, která členské státy zahrnuly do zásad správných zemědělských postupů přijatých v souladu s článkem 4, s výjimkou těch, které byly nahrazeny opatřeními uvedenými v příloze III.

5. Členské státy přijmou v rámci akčních programů dodatečná nebo účinnější opatření, která pokládají za potřebná, je-li od počátku nebo na základě získaných zkušeností s prováděním akčních programů zřejmé, že opatření podle odstavce 4 nejsou dostatečná pro dosažení cílů uvedených v článku 1. Při výběru těchto opatření nebo postupů vezmou členské státy v úvahu jejich účinnost a související náklady ve srovnání s jinými možnými preventivními opatřeními.

6. Členské státy připraví a zavedou odpovídající monitorovací programy k posuzování účinnosti akčních programů vypracovaných podle tohoto článku.

Členské státy, které uplatňují ustanovení článku 5 na celém území svého státu, sledují obsah dusičnanů ve vodách (povrchových a podzemních) na vybraných měřicích místech, která umožňují zjistit rozsah znečištění vod dusičnany ze zemědělských zdrojů.

7. Členské státy přezkoumají a v případě nutnosti upraví své akční programy včetně všech dodatečných opatření přijatých podle odstavce 5, a to nejméně každé čtyři roky. O veškerých změnách v akčních programech uvědomí Komisi.

Článek 6

1. Za účelem sestavení a přezkoumání seznamu ohrožených oblastí přezkoumání členské státy:

a) do dvou let po oznámení této směrnice monitorují po dobu jednoho roku koncentrace dusičnanů ve sladkých vodách;

i) nejméně jednou měsíčně a častěji v období povodní na vzorkovacích místech povrchových vod stanovených podle čl. 5 odst. 4 směrnice 75/440/EHS, případně na jiných místech, která jsou reprezentativní pro povrchové vody členských států;

ii) v pravidelných intervalech a se zřetelem na ustanovení směrnice 80/778/EHS ve vzorkovacích stanicích, které jsou reprezentativní pro volné podzemní vody členských států;

b) nejméně každé čtyři roky opakují monitorovací program uvedený pod písmenem a), s výjimkou vzorkovacích stanic, u kterých koncentrace dusičnanů u všech dříve odebraných vzorků dosáhla hodnot nižších než 25 mg/l a kde se neobjevily žádné vlivy, které by mohly způsobit zvýšení

obsahu dusičnanů; v tomto případě je nutno opakovat monitorovací program pouze každých osm let;

c) každé čtyři roky prověřují stav eutrofizace sladkých povrchových vod, vod v ústích řek a pobřežních vod.

2. Stanovení koncentrací budou provedena pomocí referenčních metod stanovení obsažených v příloze IV.

Článek 7

Pokyny pro monitorování obsažené v člancích 5 a 6 jsou stanoveny postupem podle článku 9.

Článek 8

Přílohy této směrnice jsou přizpůsobovány vědeckému a technickému pokroku postupem podle článku 9.

Článek 9

1. Komisi je nápomocen výbor složený ze zástupců členských států, kterému předsedá zástupce Komise.

2. Zástupce Komise předloží výboru návrh zamýšlených opatření. Výbor zaujme stanovisko k návrhu ve lhůtě, kterou může předseda stanovit podle naléhavosti věci. Stanovisko se přijímá většinou stanovenou v čl. 148 odst. 2 Smlouvy pro přijímání rozhodnutí, která má Rada přijímat na návrh Komise. Hlasům zástupců členských států je přidělena váha stanovená ve zmíněném článku. Předseda nehlasuje.

3. a) Komise přijme opatření, jsou-li v souladu se stanoviskem výboru.

b) Pokud zamýšlená opatření nejsou v souladu se stanoviskem výboru nebo pokud výbor žádné stanovisko nezaujme, předloží Komise Radě neprodleně návrh opatření, která mají být přijata. Rada se usnese kvalifikovanou většinou.

c) Pokud se Rada neusnese do tří měsíců ode dne, kdy jí byl návrh předán, přijme navrhovaná opatření Komise s výjimkou případů, kdy se Rada proti opatřením vysloví prostou většinou.

Článek 10

1. Členské státy předloží Komisi za čtyřleté období ode dne oznámení této směrnice a za každé následující čtyřleté období zprávu, která bude obsahovat údaje uvedené v příloze V.

2. Zpráva podle tohoto článku bude předložena Komisi do šesti měsíců od konce období, kterého se týká.

Článek 11

Na základě informací získaných podle článku 10, vydá Komise do šesti měsíců od obdržení zpráv členských států souhrnné zprávy a předloží je Evropskému parlamentu a Radě. S ohledem na způsob provádění této směrnice, a zejména na ustanovení přílohy III, předloží Komise Radě do 1. ledna 1998 zprávu, ke které v případě potřeby připojí návrhy na úpravu této směrnice.

Článek 12

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do dvou let ode dne jejího oznámení [9]. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

2. Opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si určí členské státy.

3. Členské státy sdělí Komisi znění ustanovení vnitrostátních právních předpisů, která přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 13

Tato směrnice je určena členskými státy.

V Bruselu dne 12. prosince 1991.

Za Radu

předseda

J. G. M. Alders

[1] Úř. věst. C 54, 3.3.1989, s.4 a Úř. věst. C 51, 2.3.1990, s. 12.

[2] Úř. věst. C 158, 26.6.1989, s. 487.

[3] Úř. věst. C 159, 26.6.1989, s. 1.

[4] Úř. věst. L 194, 25.7.1975, s. 26.

[5] Úř. věst. L 271, 29.10.1979, s. 44.

[6] Úř. věst. L 229, 30.8.1980, s. 11.

[7] Úř. věst. C 328, 7.12.1987, s. 1.

[8] Úř. věst. C 209, 9.8.1988, s. 3.

[9] Tato směrnice byla oznámena členskými státy dne 19. prosince 1991.

PŘÍLOHA I

KRITÉRIA PRO VYMEZENÍ VOD UVEDENÝCH V ČL. 3 ODS. 1

A. Pro vymezení vod podle čl. 3 odst. 1 se mimo jiné použijí následující kritéria:

1. zda povrchové sladké vody, zejména jsou-li využívány nebo určeny k odběrům pitné vody, obsahují nebo by mohly obsahovat více dusičnanů, než stanoví směrnice 75/440/EHS, pokud nejsou přijata opatření podle článku 5;

2. zda podzemní vody obsahují nebo by mohly obsahovat více než 50 mg/l dusičnanů, pokud nejsou přijata opatření podle článku 5;

3. zda je v přírodních sladkovodních jezerech, v ostatních sladkovodních útvarech, v ústích řek, v pobřežních a v mořských vodách zjištěna nebo hrozí v blízké budoucnosti eutrofizace, pokud nejsou přijata opatření podle článku 5.

B. Při použití těchto kritérií vezmou členské státy v úvahu též:

1. fyzikální vlastnosti vod a půdy a jejich vlastnosti ovlivňující životní prostředí;

2. současnou úroveň poznatků o působení dusíkatých látek na životní prostředí (vody a půdu);

3. současnou úroveň poznatků o důsledcích opatření přijatých podle článku 5.

PŘÍLOHA II

ZÁSADY SPRÁVNÉ ZEMĚDĚLSKÉ PRAXE

A. Zásady správné zemědělské praxe směřující ke snížení znečištění dusičnany s přihlédnutím k podmínkám v různých oblastech Společenství by měly obsahovat pravidla s následujícími podstatnými údaji:

1. období nevhodné pro používání hnojiv;

2. používání hnojiv na velmi strmých pozemcích;
3. používání hnojiv na podmáčených, zaplavených, zmrzlých nebo sněhem pokrytých pozemcích;
4. podmínky pro používání hnojiv v blízkosti vodních toků;
5. kapacita a stavba zásobníků pro skladování statkových hnojiv, a zvláště opatření k zamezení znečišťování vod tekutinami s obsahem odpadu z živočišné výroby a ze skladovaného rostlinného materiálu, jako je siláž, odtokem, průsaky do půdy nebo vytékáním do povrchových vod;
6. postupy pro rozšiřování umělých a statkových hnojiv, včetně dávkování a rovnoměrnosti při jejich používání, s cílem udržet úniky živin do vod na přijatelné úrovni.

B. Členské státy mohou do zásad správné zemědělské praxe zahrnout také tyto body:

7. postupy při obhospodařování půdy, včetně cyklického pěstování plodin a zajištění poměru mezi pozemky určenými pro trvalé a pro jednoleté plodiny;
8. udržování minimálního rostlinného pokryvu schopného v určitých (srážkově významných) obdobích odnímat z půdy dusík, který by jinak mohl způsobovat znečištění vod dusičnany;
9. vypracování plánů hnojení pro jednotlivé zemědělské provozy a vedení záznamů o použití hnojiv;
10. předcházení znečišťování vod povrchovým odtokem nebo vsakováním vod mimo dosah kořenů rostlin v zavlažovacích systémech.

PŘÍLOHA III

OPATŘENÍ, KTERÁ MAJÍ BÝT ZAHRNUTA DO AKČNÍCH PROGRAMŮ UVEDENÝCH V ČL. 5 Odst. 4 písm. A)

1. Tato opatření obsahují pravidla pro:

1. období, ve kterých je používání určitých druhů hnojiv zakázáno;
2. kapacitu zásobníků pro skladování statkových hnojiv, která musí být větší, než kapacita nutná pro jejich skladování během nejdelšího období, ve kterém je jejich používání v ohrožených oblastech zakázáno, s výjimkou případů, kdy je příslušným orgánům prokázáno, že s množstvím hnojiv přesahujícím kapacitu zásobníků bude nakládáno způsobem, který neohroží životní prostředí;

3. omezení používání hnojiv odpovídající zásadám správných zemědělských postupů, s ohledem na vlastnosti dotyčných ohrožených oblastí, zejména na:

- a) půdní podmínky, půdní typy a sklon pozemků;
- b) klimatické poměry, srážky a zavlažování;
- c) využití půdy a zemědělské postupy, zvláště cyklické pěstování plodin;

a založené na rovnováze mezi:

i) předpokládanou potřebou dusíku u plodin

a

ii) zásobováním plodin dusíkem z půdy a z hnojení, a to:

- množstvím dusíku obsaženým v půdě v okamžiku, kdy plodiny začínají dusík ve významném množství přijímat (zbytkové množství na konci zimy),
- přísunem dusíku čistou mineralizací zásob organicky vázaného dusíku v půdě,
- dodatečnými přísunými dusíkatých látek ze statkových hnojiv,

#NÁZEV?

2. Tato opatření zajistí, že množství použitých statkových hnojiv, včetně výkalů hospodářských zvířat, nepřekročí na žádném zemědělském provozu (farmě nebo chovu hospodářských zvířat) stanovené množství na hektar za rok.

Nejvyšší roční množství na jeden hektar je takové množství statkových hnojiv, které obsahuje 170 kg dusíku. Nicméně:

- a) členské státy mohou pro první čtyřletý akční program povolit množství statkových hnojiv obsahujících až 210 kg dusíku;
- b) členské státy mohou v průběhu nebo po skončení prvního čtyřletého akčního programu stanovit jiná než výše uvedená množství. Tato množství musí být stanovena tak, aby neohrozila dosažení cílů uvedených v článku 1, a musí být zdůvodněná na základě objektivních kritérií, kterými jsou například:
 - dlouhé vegetační období,
 - plodiny s vysokou spotřebou dusíku,

- vysoké srážky v ohrožené oblasti,

#NÁZEV?

Pokud členský stát povolí jiné množství podle písmene b), je povinen uvědomit o tom Komisi, která přezkoumá oprávněnost povolení postupem podle článku 9.

3. Členské státy vypočítají množství uvedené v odstavci 2 na základě počtu zvířat.

4. Členské státy sdělí Komisi, jakým způsobem uplatňují ustanovení odstavce 2. Na základě těchto informací může Komise v souladu s článkem 11 předložit Radě příslušné návrhy, považuje-li to za potřebné.

PŘÍLOHA IV

REFERENČNÍ METODY STANOVENÍ

Umělá hnojiva

Dusíkaté látky se stanoví metodami, které jsou popsány ve směrnici Komise 77/535/EHS ze dne 22. června 1977 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se metod odběru vzorků a analýzy hnojiv [1] ve znění směrnice 89/519/EHS [2].

Sladké, pobřežní a mořské vody

Koncentrace dusičnanů se stanoví podle čl. 4a odst. 3 rozhodnutí Rady 77/795/EHS ze dne 12. prosince 1977, kterým se zavádí společný postup při výměně informací o jakosti sladkých povrchových vod ve Společenství [3], ve znění rozhodnutí 86/574/EHS [4].

[1] Úř. věst. L 213, 22.8.1977, s. 1.

[2] Úř. věst. L 265, 12.9.1989, s. 30.

[3] Úř. věst. L 334, 24.12.1977, s. 29.

[4] Úř. věst. L 335, 28.11.1986, s. 44.

PŘÍLOHA V

INFORMACE, KTERÉ MAJÍ BÝT OBSAŽENY VE ZPRÁVÁCH UVEDENÝCH V ČLÁNKU

10

1. Přehled preventivních opatření přijatých podle článku 4.

2. Mapa znázorňující:

a) vody vymezené podle čl. 3 odst. 1 a podle přílohy I, přičemž je pro každý případ uvedeno, která kritéria z přílohy I byla pro toto vymezení použita;

b) umístění vymezených ohrožených oblastí, přičemž jsou jasně vyznačeny stávající oblasti a oblasti vymezené po vypracování poslední zprávy.

3. Souhrn výsledků monitorování provedeného podle článku 6 včetně přehledu důvodů, které vedly k vymezení jednotlivých ohrožených oblastí a k provedení veškerých změn nebo doplnění k seznamu vymezených ohrožených oblastí.

4. Souhrn akčních programů sestavených podle článku 5, a to zejména:

a) opatření požadovaná podle čl. 5 odst. 4 písm. a) a b);

b) informace požadované podle přílohy III odst. 4;

c) jakákoli dodatečná nebo účinnější opatření přijatá podle čl. 5 odst. 5;

d) souhrn výsledků monitorovacích programů zavedených podle čl. 5 odst. 6;

e) předpoklady členských států týkající se přibližných časových období, ve kterých lze očekávat, že se u vod vymezených v souladu s čl. 3 odst. 1 projeví účinky opatření obsažených v akčním programu, včetně uvedení míry nespolehlivosti těchto předpokladů.